

SECCIÓ HISTÒRICA

El Comitè Internacional de Ciències Històriques

Abans de la guerra s'era establerta la tradició de celebrar cada cinc anys Congressos Internacionals de Ciències històriques, el primer dels quals s'havia reunit a París l'any 1900. Els següents foren els de Roma (1903), Berlín (1908) i Londres (1913). Aquesta tradició, interrompuda per la guerra, fou represa en 1923 a Brussel·les; però en aquest darrer Congrés, al qual participà l'INSTITUT, no tots els països eren representats: Alemanya, Àustria, Suècia, Dinamarca i altres n'eren absents.

Els presidents del Congrés de Brussel·les constituïren una Mesa permanent que s'ha preocupat amb preferència d'estudiar un vot dels historiadors americans, segons el qual hom va crear un Comitè permanent internacional d'historiadors.

A la reunió de la Mesa, en 1924, hom tractà del projecte del Comitè permanent. Hi assistia un delegat austríac, i es prengué l'acord de constituir-se en Comitè provisional, sota la presidència del Prof. M. H. Pirenne, qui havia presidit el V^è Congrés de Brussel·les, i com secretari Mr. Waldo G. Leland, membre de la Carnegie Institution, un dels principals promotors de l'empresa.

CONSTITUCIÓ DEL COMITÈ. (Ginebra, 14-15 maig 1926). — Pel maig de 1926, a Ginebra, la Mesa, ampliant-se, s'és constituïda a la fi en Comitè permanent. 27 països havien estat invitats i 22 respongueren a la invitació, Alemanya i Rússia compreses. Sols que l'Acadèmia de Ciències de la U. R. S. S. deia en la seva resposta que sentia no poder participar a la reunió per ço com aquesta tenia lloc en territori helvètic. Quant a Alemanya, era efectivament representada al Comitè pel Prof. Reincke-Bloch, president del *Verband der deutschen Historiker*, assistit del Prof. Brandt, de Göttingen.

Es reuniren delegats representant els següents Estats: Alemanya, República Argentina, Àustria, Bèlgica, Brasil, Bulgària, Dinamarca, Espanya, Estats Units, França, Gran Bretanya, Itàlia, Japó, Noruega, Països Baixos, Polònia, Portugal, Romania, Suècia, Suïssa, Txecoslovàquia. De l'Estat espanyol hi havia els Srs. L. Nicolau d'Olwer i Ramon d'Alòs-Moner, membres de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS.

La Mesa del Comitè fou composta de la manera següent: President, Prof. Koht (Noruega); Vicepresidents, Pirenne (Bèlgica) i Dopsch (Àustria); Membres assessors, Dembinski (Polònia), Reincke-Bloch (Alemanya), De Sanctis (Itàlia), Temperley (Gran Bretanya); Tresorer, Leland (Estats Units). Secretari general, Lhéritier (França), el qual és alhora tècnic per a les ciències històriques en l'Institut Internacional de Cooperació Intel·lectual.

Els treballs del Comitè duraren dos dies, els 14 i 15 de maig. Totes les decisions foren preses per unanimitat i versaren principalment sobre aquests punts:

L'*American Historical Association* posà a disposició del Comitè, per cinc anys, la quantitat de 25,000 dòllars provinent de la Fundació Rockefeller. El govern italià, per la seva banda, va prometre també un ajut financer.

S'acordà així mateix la publicació d'un Butlletí i, com continuació dels *Jahresberichte der Geschichtswissenschaft*, un Anuari internacional de bibliografia històrica que serà el fruit de la col·laboració de tots els països. Aquest Anuari s'inspirarà igualment en la bibliografia general anual que fa aparèixer l'*Association des géographes français* en col·laboració amb revistes estrangeres. En ell es publicaran recensions de llibres i revistes. A l'ensens extrets d'anàlisis seran redactats sobre recensions aparegudes en els diversos països. El projecte era obra del diligent secretari monsieur Lhéritier.

Altre acord fou el d'una reunió de tècnics a celebrar-se a París el mes de novembre de 1926 per a l'estudi de les qüestions pràctiques. M. Lhéritier fou encarregat de preparar el report d'aquest Comitè de tècnics.

Encara el Comitè de Ginebra, tractà, sota report de M. Pirenne, de la qüestió d'una revista d'història econòmica per a la qual hom crearia una societat particular.

Altres projectes foren objecte d'estudi: publicació de la llista dels diplomàtics de tots els països d'ençà del segle XVII.^è; enquesta sobre l'organització dels treballs històrics en els diversos països. Els delegats del Brasil presentaren una moció tendint a l'obertura d'una enquesta, amb el con-

curs de l'Institut Internacional de Cooperació Intel·lectual, per a l'estudi dels progressos dels treballs històrics en els països de l'Amèrica del Sud.

La qüestió d'un atlas històric internacional fou així mateix examinada i hom prengué en consideració un projecte del Dr. Hahn tendint a la publicació de certs arxius diplomàtics conservats a Viena.

El Comitè decidí que la seva seu legal seria fixada provisòriament a Washington, que el pròxim Congrés de 1928 es reunirà a Oslo, així com va emetre el vot que el Congrés de 1933 es reunexi a Varsòvia.

I ací ens cal agrair cordialment l'*American Historical Association*, la qual, ultra la seva generosa aportació de cabals a l'obra del Comitè obsequià pròdigament els delegats; a la Societat de Nacions, en el Palau de la qual tingué lloc una recepció, i a la ciutat de Ginebra (els seus Arxius municipals foren també mostrats als Membres del Comitè), per la seva germanívola i franca acollida.

ESTATUTS DEL COMITÈ INTERNACIONAL — Heu's ací el llur text tal com fou aprovat en la reunió de Ginebra:

Preàmbul. — Els sotasignats, delegats de les societats científiques i de les institucions consagrades a les Ciències històriques en els països següents:

.....
reunits per la Mesa del V Congrés Internacional de Ciències històriques, de conformitat amb la resolució adoptada pel Congrés del 15 d'abril de 1923, decideixen constituir un Comitè Internacional de Ciències històriques a base dels estatuts següents:

Art. 1. *Objecte del Comitè.* — Hom crea el Comitè Internacional de Ciències històriques per treballar per al desenrotllament de les ciències històriques, procedint per via de cooperació internacional.

El Comitè organitzarà els Congressos internacionals de Ciències històriques. Establirà el reglament dels Congressos, i en publicarà la ressenya dels treballs; fixarà el lloc i l'època en què haurà de celebrar-se cada Congrés; encoratjarà la formació d'un Comitè nacional d'organització per a cada Congrés i prepararà el programa del Congrés d'acord amb aquest Comitè.

Art. 2. *Composició del Comitè.* — El Comitè és constituït de delegats de tots els països que són admesos per a ésser-hi representats. Cada país no pot tenir més de dos delegats titulars amb dret de vot, als quals, però, es poden associar delegats adjunts.

Amb la paraula «país» hom designa a la vegada els països sobirans i els no sobirans, tals com *dominions*, protectorats, colònies i territoris sota mandat; cadascun dels països no sobirans solament pot tenir un delegat amb dret a vot.

Art. 3. *Elecció de delegats.* — Els delegats dels països que desitgin fer-se representar en el Comitè, són elegits en cada ú d'aquests països per les societats científiques i les institucions que es dediquen a les ciències històriques. Les disposicions acordades per a l'elecció de delegats seran presentades al Comitè, el qual es reserva el dret de valorar les qüestions dubtoses sense cap altra preocupació que la del seu ofici estrictament científic.

Art. 4. *Sessions del Comitè.* — El Comitè celebrarà una sessió plenària almenys una vegada l'any, en la ciutat que hagi estat elegida pel Comitè en la seva reunió anterior. Una sessió plenària haurà de celebrar-se en ocasió del Congrés internacional, en el mateix temps i en la mateixa ciutat.

Art. 5. *Votacions del Comitè.* — El Comitè no pot deliberar vàlidament en sessió plenària sinó en presència de més de la meitat dels delegats dels països representats en el Comitè.

En sessió plenària la primera votació serà individual. Si la majoria de les tres quartes parts no pot ésser obtinguda, tindrà lloc una segona votació per països, en la qual cada un d'ells tindrà tants vots com delegats amb dret a votar. La votació per països és per majoria dels dos terços del nombre total de vots.

En cas d'urgència, a petició de la Mesa, la votació pot tenir lloc fora de les sessions i per correspondència. La votació en aquestes condicions serà individual i per majoria dels dos terços del nombre total de delegats. Si aquesta majoria no és assolida, la segona votació serà simplement per majoria de votants a condició que ella representi més de la meitat dels països.

Art. 6. *Mesa del Comitè.* — La Mesa del Comitè és constituïda per un president, dos vice-presidents, quatre membres assessors, un secretari general i un tresorer.

La Mesa del Comitè és elegida en la sessió plenària del Comitè que té lloc durant la celebració del Congrés internacional. Exerceix les seves funcions fins el pròxim Congrés. Ha d'ésser composta, com a mínimum, de representants de cinc països diferents. El president i altres tres membres de la Mesa han d'ésser substituïts en cada elecció general. Les vacants que ocorrin en la Mesa seran omplertes mitjançant eleccions parcials ordenades per ella.

La Mesa prepara l'orde del dia de les sessions i les comunica als delegats amb dos mesos d'anticipació. Té facultat d'acordar, durant l'interval de les sessions, les mesures més urgents de convocar en cas de necessitat els delegats a sessions extraordinàries o bé recabar, si és precís, llur vot per correspondència. La Mesa controla la inversió dels cabals del Comitè, li sotmet d'altra banda l'aprovació de comptes de l'exercici de cada any i li presenta anyalment un projecte de pressupost. La Mesa està encarregada de preparar una memòria anyal de les tasques realitzades pel Comitè.

La Mesa, representada pel seu delegat o apoderat, tindrà dret de comparèixer en judici en representació del Comitè. Acceptarà els llegats o donacions i assumirà, de conformitat amb els estatuts, la representació d'ell en tots els actes jurídics, qualsevulla que siguin.

Art. 7. *Cotitzacions i contributs.* — El Comitè té dos pressupostos: l'un administratiu i l'altre científic.

Quant al pressupost administratiu, cada país paga anyalment una cotització que serà igual per a tots els

països. El pressupost científic serà sostingut per ço que eventualment es pugui disposar del pressupost administratiu, per contribuents extraordinaris, per donatius, subvencions i llegats.

Art. 8. *Seu del Comitè.* — La seu del Comitè és fixada provisòriament a Washington per als actes jurídics, la gestió dels cabals i el dipòsit dels arxius.

Art. 9. *Modificació dels estatuts.* — Les modificacions als estatuts poden ésser proposades per la Mesa o bé per delegats de tres països diferents; les modificacions proposades han d'ésser notificades als membres del Comitè dos mesos abans de celebrar-se la sessió en l'orde del dia de la qual hauran de figurar.

Art. 10. *Dissolució del Comitè.* — El Comitè haurà de declarar-se dissolt si el nombre de països que el constitueixen esdevé inferior a cinc.

EL «BULLETIN OF THE INTERNATIONAL COMMITTEE OF HISTORICAL SCIENCES». — En octubre de 1926 ha aparegut ja el primer número d'aquest Butlletí en el qual es ressenya amplament la reunió del maig a Ginebra. S'hi comença a publicar així mateix l'enquesta sobre l'organització dels historiadors en els diferents països: els dos delegats de l'INSTITUT han redactat una nota referent a l'Estat espanyol. Segueixen després ressenyes dels Congressos d'història més recents com també de les tasques relatives a història en alguns cursos internacionals. Com apèndix hom dona, traduït a diverses llengües, el text dels Estatuts que hem reproduït suara.

REUNIÓ DE LA COMISSIÓ DE BIBLIOGRAFIA DEL C. I. C. H. (París, 21-22 octubre 1926). — La mesa fou constituïda de la manera següent: president, M. Aage Friis (Dinamarca); vice-president, Mr. W. G. Leland (Estats Units); secretari, M. M. Lhéritier (França). Els membres de la Comissió encarregats pel Comitè Internacional d'estudiar el mètode a seguir per a la fundació de l'Anuari internacional de bibliografia històrica, i per a trobar els mitjans pràctics de realitzar aquest projecte, acordaren presentar al Comitè les recomanacions següents:

I. *Recomanació general.*

L'Anuari internacional de bibliografia històrica, completament diferent dels anuals nacionals, ha d'ésser establert, quant a les seves divisions principals, no pas seguint un plan geogràfic, sinó un plan d'especialitats, ben entès que un dels capítols del susdit Anuari internacional serà aplicat particularment a la història internacional en el seu conjunt, que en un capítol d'introducció hom donarà una sèrie de notícies sobre el conjunt del moviment històric durant l'any precedent en cada país, i que s'ha de donar un lloc en l'Anuari a la història comparada.

L'Anuari comprendrà, doncs, pràcticament una bibliografia de les publicacions fetes durant el curs de l'any precedent en totes les llengües, en els diversos dominis de la història, considerada sota el punt de vista mundial. Aquesta bibliografia serà concebuda de manera que sigui complement i coronació de les bibliografies històriques nacionals.

II. *Mètode bibliogràfic a seguir.*

1. L'Anuari donarà compte a la vegada dels articles i dels llibres.
2. El tipus adoptat serà la bibliografia per títol, i si convé descriptiu, és a dir, comportant no apreciacions crítiques, sinó indicacions sobre el contingut de les obres. La notícia bibliogràfica comprendrà les indicacions següents: lloc d'edició, nom de l'editor, data de publicació, format, nombre de pàgines, indicació de l'edició i, tant com sigui possible, preu de venda. Especimens impresos concebuts sota aquest tipus seran enllestits per a la pròxima reunió de la Comissió.

Les principals recensions seran indicades.

3. Les notícies hauran d'ésser redactades en una de les llengües adoptades en els Congressos internacionals de Ciències històriques, les quals són, actualment, aquestes cinc: alemany, anglès, espanyol, francès, italià.

Quant a les obres escrites en altra llengua, el títol original serà conservat, però se'l farà seguir d'una traducció en una de les esmentades cinc llengües, a elecció dels comitès nacionals.

Les notícies descriptives hauran d'ésser redactades en una de les cinc llengües.

III. *Mitjans pràctics de realitzar el projecte d'Anuari.*

1. El treball comprendrà tres etapes:
 - a) de bon principi, els despullaments generals de la producció nacional fets sobre fitxes de format uniforme, pels Comitès de cada país;
 - b) la redacció de cada una de les grans seccions de l'Anuari a càrrec del Comitè nacional que serà encarregat de redactar-les, i això amb l'ajut de les contribucions aportades pel conjunt dels comitès nacionals;
 - c) la redacció i la publicació del total a càrrec de la Comissió que en tindrà cura pel Comitè.
2. L'Anuari comprendrà un quàdruple índex, noms d'autors, de persones, de llocs i dels autors per país.
3. L'Anuari apareixerà en un volum anual. Els terminis per al lliurament d'originals seran imperatius. Els manuscrits que no hauran estat lliurats en la data fixada seran ajornats fins l'any següent.
4. El plan de l'Anuari podria ésser el següent.
 - a) Ciències auxiliars.
 - b) Manuals, obres generals.

- c) Prehistòria.
- d) Antics imperis.
- e) Història grega.
- f) Història romana.
- g) Història bizantina.
- h) Història de l'Edat mitja.
- i) Història religiosa.
- j) Història de la civilització (lletres, ciències, arts).
- k) Història de les idees.
- l) Història econòmica i social (agricultura, indústria, comerç; classes i relacions entre les classes).
- m) Història de les institucions.
- n) Història de les relacions entre els diversos països (migracions, colonització, història diplomàtica, qüestió d'Orient, qüestió bàltica, qüestió del Pacífic).
- o) Història política comparada.
- p) Història de l'Àsia.
- q) Història de l'Àfrica.

IV. Recomanació relativa als anuaris nacionals.

La Secretaria General del Comitè s'encarregarà d'encoratjar, per tots els mitjans possibles, on no n'hi hagi, la publicació d'anuaris nacionals.

REUNIÓ DE LA MESA DEL COMITÈ (París, 25-26 novembre 1926). — Els seus acords, que resumim, es refereixen a les següents matèries, entre altres:

Preparació del Congrés d'Oslo, la seva data, el seu reglament, seccions en què es dividiran els seus treballs, etc.; situació moral del C. I. C. H.; Anuari Internacional de Bibliografia històrica, en el sentit de ratificar les decisions preses per la Comissió de Bibliografia; Butlletí del Comitè, matèries que ha d'anar publicant; projecte de la publicació d'una llista dels diplomàtics des de la pau de Westfàlia i nomenament d'una comissió a aquest objecte; publicació d'una Revista internacional d'història; constitució d'un comitè especial per a l'ensenyament de la història. S'és acordat també que la pròxima reunió del C. I. C. H. es reuniria en 1927 a Gottingen.

Amb els millors auspicis ha començat, doncs, la gran obra de la reunió de Ginebra, la qual, com ha escrit l'actual president, el Prof. Halvdan Koht, «és l'organització d'una representació permanent dels historiadors del món. Aquesta representació és justament el Comitè Internacional de Ciències històriques, i en aquest Comitè totes les nacions es troben i col·laboren en un peu d'igualtat».

Barcelona, 31 desembre 1926. — R. D'A.-M.

V Congrés Internacional de Ciències Històriques. Brusel·les, 1923

Es va celebrar els dies 9 a 14 d'abril. Les tasques d'aquest Congrés, que tingué un èxit esclatant pel nombre dels adherits i la vàlua de les comunicacions, han estat ressenyades en la publicació oficial: *Compte-rendu du Vème Congrès International des Sciences Historiques, Bruxelles, 1923*, publicat per G. des Maez... et F.-L. Ganshof... (Bruxelles, Weissenbruch, 1923). Doncs, no ens cal sinó recordar que de Catalunya hi estigueren representats l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, l'Acadèmia de Bones Lletres, l'Arxiu de la Corona d'Aragó i la Universitat de Barcelona. Les comunicacions interessants als nostres estudis foren les següents: J. Puig i Cadafalch, *Les fouilles d'Empuries, colonie grecque de Phocée en Catalogne* i *L'art roman au XIème siècle*; Ramon d'Alòs, qui hi assistí representant l'INSTITUT, *Les Ordinations des maisons royales d'Aragon et Majorque*; P. Bosch Gimpera, *Les travaux du service des fouilles archéologiques de l'Institut d'Estudis Catalans* i *La civilisation ibérique*. Rafael Ballester, professor de l'Institut de Valladolid, hi dugué la següent comunicació, que no arribà a ésser llegida: *Un cronista y una crónica medieval en pleno siglo XVIII*, relació inèdita sobre la guerra de Successió a Catalunya, escrita en català l'any 1752 per Patllari Ombrella (1690?-1767), capellà del santuari del Collell. Aquesta comunicació ha estat publicada després en la *Revista Castellana*, de Valladolid.

Primer Congrés Internacional d'Estudis Bizantins. Bucarest, 1924

Fou en el V^è Congrés Internacional de Ciències històriques celebrat en 1923 a Brussel·les que l'insigne historiador romanès Prof. N. Jorga proposà la convocatòria d'un Congrés Internacional